

15-BORN

Het Freiherr-von-Korff-viaduct – een militaire brug in de Eerste Wereldoorlog

Zoals nauwelijks een andere constructie langs de Vennbahn drukt het 285 meter lange viaduct van Born met zijn elf bogen zijn stempel op het dorpscentrum. In de vaktaal noemt men dit viaduct een "ongelijkvloerse kruising". Zoals het begrip al aangeeft, gaat het erom dat twee dwars op elkaar lopende verkeersstromen elkaar kruisen op verschillende niveaus, zodat het verkeer hierdoor niet gehinderd wordt. Het viaduct loopt weg van het Vennbahntracé richting Vielsalm. Het 23 kilometer lange spoortraject verbond de Vennbahn met het spoortraject Luxemburg–Spa. De westverbinding werd gebouwd in 1916, toen de Eerste Wereldoorlog volop woedde, om militaire strategische redenen, namelijk om goederen en troepen naar Luik en Vlaanderen te kunnen transporteren. In slechts acht maanden tijd werd met 19.000 m³ beton deze buitengewone brugconstructie gecreëerd. Het viaduct werd genoemd naar Friedrich baron von Korff, die van 1908 tot 1920 districtscommissaris was van het Pruisische district Malmedy.

Het lot van het viaduct van Born

Aan de kopse zijde van het Viaduct stond tot 1920 trouwens de naam "Freiherr von Korff" te lezen. Maar ook wat in steen gebeiteld is, blijft niet eeuwig bestaan, zeker niet als de tijden veranderen. Nadat de territoriale bevoegdheden werden omgegooid ingevolge het Verdrag van Versailles werd de naam aan de Belgische zijde verwijderd. Hetzelfde gebeurde met de oorlogspatriottische spreuk die werd aangebracht bij de bouw in 1916: "Krieg schallt es laut, als diese Bahn erbaut. Mit starker Hand und Manneskraft und trotz dem Feind war's bald geschafft." (De oorlog weerklonk luid terwijl deze spoorweg werd gebouwd. Ondanks de vijand is het ons met sterke hand en mankracht snel gelukt.) Na de intocht van de Duitse troepen in de Tweede Wereldoorlog blies het Belgische leger in 1940 het viaduct van Hermanmont aan de andere zijde van het traject op, om de bevoorrading van de weermacht te verhinderen. Ook het Freiherr-von-Korff-viaduct had nissen voor springladingen, maar om onbekende redenen is daar geen gebruik van gemaakt. Direct na de Tweede Wereldoorlog werden de tracés van de vroegere oorlogsspoorweg tussen Born en Vielsalm buiten gebruik gesteld.

Friedrich baron von Korff, de laatste Pruisische districtscommissaris in het district Malmedy

De naamgever van het viaduct, Friedrich Bernard Hubert baron von Korff, behoorde tot een vooraanstaand Duits adellijk geslacht met stamslot in het Münsterland. Hij werd geboren in 1865 in de Duitse stad Wesel aan de benedenloop van de Rijn. Toen hij 19 jaar was, volgde hij een officiersopleiding. Daarna studeerde hij rechten in Bonn en liep hij stage bij rechtbanken aan de Rijn. Vervolgens vervulde hij functies in de regeringsadministraties in Keulen, Potsdam en Lauenburg. Zijn vrouw Maria was afkomstig uit Aken. Ze hadden samen drie dochters: Pia, Maria en Toja. Op 5 juni 1907 werd hij waarnemend districtscommissaris van het district Malmedy, dat van 1916 tot 1920 deel uitmaakte van de Pruisische Rijnprovincie. Na de verkiezingen in december 1907 werd hij op 12 februari 1908 officieel aangesteld als districtscommissaris. Hij behield deze functie twaalf jaar, tot het gebied afgestaan werd aan België ingevolge het Verdrag van Versailles. Baron von Korff was bijgevolg de laatste Pruisische districtscommissaris in het district Malmedy.

Vervolgens politievoorzitter in Aken tot zijn uitzetting door de geallieerde machten in 1923

Vervolgens keerde baron von Korff terug naar het Rijnland. Hij werd politievoorzitter van Aken. Begin 1923 heerste er een gespannen politieke situatie. Franse en Belgische troepen hadden het Rijnland bezet omdat het Duitse Rijk zijn herstelverplichtingen jegens hun, zoals het leveren van kolen, niet voldoende nakwam. Op deze manier wilden de Fransen en Belgen hun schade verhalen. De Duitse regering beval de ambtenaren in de bezette gebieden aan de Rijn en de Ruhr geen gevolg te geven aan de eisen van de bezettingsmachten. Friedrich Bernhard Hubert baron von Korff was een van de hooggeplaatste Akense ambtenaars die passief verzet boden aan de hoogste autoriteit, de intergeallieerde Rijnlandcommissie. Hij weigerde de uitzetting van de Akense regeringsvoorzitter Wilhelm Rombach te voltrekken. Samen met andere ongehoorzamen, onder wie de regeringsvoorzitter en diens plaatsvervanger Robert von Görschen, werd hij gevangengenomen. Niet

veel later werden ze echter weer vrijgelaten op voorwaarde dat ze de gebieden niet meer zouden betreden.

In de vage sporen van Friedrich baron von Korff nu

In de twee daaropvolgende jaren was baron von Korff hoofd van de politie in Bielefeld. Zijn laatste leidinggevende functie bij de politie vervulde hij vanaf maart 1923 in Kassel. Daar stierf hij op 8 maart 1928 in functie. Volgens Jobst baron von Korff, de genealoog van de familie von Korff, onderhield de familie in Kassel contacten met de industriëlenfamilie Henschel, toen een van de grootste producenten van locomotieven in Duitsland. Tegen 1923 hadden al 20.000 locomotieven de Henschelfabriek in Kassel verlaten. Vanaf 1925 bouwde hij ook vrachtwagens. Ook op de Vennbahn werden er locomotieven van Henschel voor de wagons gespannen. Aan het voormalige station van Walheim staan nu nog dieselgestookte rangeerlocomotieven uit de jaren 1950 die door Henschel gemaakt zijn. Jobst baron von Korff heeft nog twee dochters van Friedrich baron von Korff gekend. Ze waren voor hem nichten in de tweede graad. In de naoorlogse jaren bezocht hij zijn tante in het nabij gelegen Bütgenbach vaker. Ze was toen priorin in het karmelietenklooster, dat in 1985 door de franciscanen overgenomen werd. Dat het viaduct in Born nabij Bütgenbach naar Friedrich baron von Korff genoemd is, wist Jobst baron von Korff nog niet. Vermoedelijk is in de loop van de jaren na de Eerste Wereldoorlog niet alleen de naam van het viaduct verwijderd, maar ook de naamgever geleidelijk aan verdwenen uit het geheugen van de inwoners.